

ГЛОБАЛНИЯТ ПАКТ НА ООН ЗА БЕЖАНЦИТЕ ОТ 2018 Г. КОМЕНТАР НА ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ И СПОРНИ ВЪПРОСИ

проф. д.н. Веселин Цанков¹
Бургаски свободен университет

THE 2018 UN GLOBAL COMPACT ON REFUGEES.² COMMENTARY ON KEY POINTS AND ISSUES

Prof. Veselin Tsankov, D.Sc.
Burgas Free University

***Резюме:** В тази статия се разглеждат политическите и правни аспекти на Глобалният пакт на ООН за бежанците от 2018 г., както и коментар на основни положения и спорни въпроси.*

***Ключови думи:** бежанци; национални системи за прием и интеграция на бежанци, интеграция, обратно приемане.*

***Abstract:** This article discusses the political and legal aspects of the Global Compact on refugees and commentary on key points and issues.*

***Key words:** refugees; national system for reception and integration of refugees and readmission.*

Увод

Според данни на ВКБООН към 30.06.2021 г. от международна закрила се нуждаят над 70 милиона души. Въз основа на данни от ВКБООН в края на 2019 г. по света е имало: 26 милиона бежанци и 45,7 милиона вътрешно разселени лица. Днес около 60% от бежанците по света живеят в 10 държави, всички от които се намират в южната част на света. Бежанците често живеят в най-бедните райони на тези държави. Глобалният пакт за бежанците е отговор на нуждата от международна подкрепа за тези страни, които са засегнати от движенията на бежанците. Според Евростат „10 % от всички бежанци по света и само малка част от вътрешно разселените лица са живеели в ЕС в края на 2019 г. Делът на бежанците спрямо общия брой на населението в ЕС е 0,6 %“. „През 2019 г. 2,5 милиона души са имигрирали в ЕС и 0,9 милиона души са емигрирали от ЕС. Обща нетна имиграция към ЕС: 1,5 милиона души. Важен факт:

---

¹ Проф. Веселин Цанков е работил като практикуващ юрист в сферите на миграция, убежище, гражданство, права на човека в различни ведомства. Директор на Института за държавата и правото 2006-2010 г. През периода 2010-2015 е представител на Република България в Управляващия борд на Агенцията за основните права на ЕС. Има 10 монографии и над 80 научни публикации.

² Виж официален сайт на Върховния комисар за бежанците при ООН.

Без миграция европейското население е щяло да намалее с половин милион, като се има предвид, че са се родили 4,2 милиона деца и са починали 4,7 милиона души в ЕС³.

През 2020 г. търсещите убежище в ЕС са пристигнали от 150 държави. 472 000 молби, включително 417 000 първи молби са подадени в ЕС – намаление с 33 % спрямо 2019 г. Все по-голям дял от заявителите пристигат от държави, за които не се изискват визи (26 % от лицата, подали молба за пръв път през 2020 г.), и влизат в ЕС законно предимно от: Венецуела (7,3 % от всички първи молби); Колумбия (7,0 %); Грузия (1,6 %); Перу (1,5 %); Хондурас (1,4 %). Най-много първи молби са били подадени в: Германия (102 500); Испания (86 400); Франция (81 800); Гърция (37 900); Италия (21 200). През 2020 г. най-много първи молби за убежище спрямо населението са подадени в: Кипър (838 на 100 000 жители); Малта (482); Гърция (378). През 2020 г. 141 000 души, търсещи убежище, са били на възраст под 18 години, като почти 10 % от тях (13 500) са били непридружени деца. Повечето непридружени деца са били от Афганистан, Сирия и Пакистан⁴.

През 2020 г. държавите от ЕС са взели 521 000 решения за предоставяне на убежище на първа инстанция. От тези решения 41 % са били положителни: 106 000 души са получили статут на бежанец, 50 000 са получили статут на субсидиарна закрила, а 55 000 са получили хуманитарен статут. Били са взети още 233 000 окончателни решения след обжалване, включително: 22 000 решения за предоставяне на статут на бежанец, 22 000 решения за предоставяне на статут на субсидиарна закрила и 25 000 за предоставяне на хуманитарен статут. Като цяло през 2020 г. държавите от ЕС са предоставили някакъв вид закрила на около 280 000 души. Най-големите групи са били от: Сирия (27% от всички лица, получили закрила); Венецуела (17 %); Афганистан (15 %)⁵.

Благодарение на значителния спад в броя на молбите за убежище държавите-членки на ЕС са успели да намалят дела на неразгледаните молби. Така например в края на 2020 г. 766 000 молби за убежище не са били приключени, което е с 18 % по-малко от предходната година (929 000). Съотношението между неприключените случаи и общия брой молби варира значително в различните държави-членки поради различните срокове за обработване. Според данни на EASO близо две трети от неприключените на първа инстанция случаи са останали неприключени в продължение на повече от шест месеца. Системата на ЕС за убежище остава нестабилна поради значителни различия в процентите на признаване в различните държави от ЕС. Така например през 2020 г. процентът на признаване на афганистански граждани на първа инстанция е варирал от 1 % в България до 93 % в Италия.

През 2020 г. държавите-членки са докладвали за 93 700 изходящи искания съгласно Дъблинските правила, изпратени до други държави членки, които да поемат отговорност за разглеждането на молби за международна закрила. От 84 400 подобни искания 49 500 (59 %) са били приети и са били изпълнени 12 200 изходящи трансфера (25 % от приетите искания).

През 2020 г. около 8500 души, нуждаещи се от международна закрила, са били заселени от държави извън ЕС в държави от ЕС – 60 % по-малко в сравнение с 2019 г.

³ Източник: Евростат 2021 г. и Агенция на ЕС за контрол на външните граници – ФРОНТЕКС 2021 г.

⁴ Източник: Евростат 2021 г. и Агенция на ЕС за контрол на външните граници – ФРОНТЕКС 2021 г.

⁵ Пак там.

Най-голям е броят на заминаванията в Турция. Най-голям дял от преселените лица са сирийци (53 %). В рамките на съвместните схеми на ЕС за преселване от 2015 г. насам е предоставена закрила на над 78 000 души. Държавите-членки получават подкрепа от бюджета на ЕС за тези преселвания⁶.

„Европа трябва да се научи как да се справя с притока на хора, тъй като той надали ще секне“, заявява министъра на правосъдието на Конфедерация Швейцария Карин Келер-Зутер. Според нея „това е новото преселение на народите“. Но имигрантите невинаги напускат доброволно родните си страни. И Европа трябва да се научи как да се справя с притока на хора. Конфедерация Швейцария членува в Шенген и Карин Келер-Зутер е сред ресорните министри от ЕС, които обсъждат прилагането на Пакта за бежанци на ООН от 2018 г. и усилията на ЕС в тази насока. „Напредъкът ни е минимален. Но в момента може би се намираме в междинна фаза. Най-важното е министрите да се съсредоточат върху съществените елементи от реформата, тъй като миграционното движение е относително силно. Карин Келер-Зутер се опасява, че Европа може отново да влезе в имигрантска криза, без да е подготвена за нея“⁷.

Най-новият наплив е на север – към Литва от Беларус. „Всеки кандидат за политическо убежище има право случаят му да бъде разгледан индивидуално, но не всеки може да остане в ЕС“, казва еврокомисарят по вътрешните работи Илва Йохансон. Тя добавя, че „хората имат права и достойнство и трябва да бъдат третирани съответно, дори когато биват отпращани. Тъкмо това повелява духът на Женевската конвенция за бежанците. Тази конвенция определя кой точно е бежанец – например в случаите, когато човекът бяга от война или когато го преследват заради политическите му убеждения или заради неговата религия“. Възникват и нови маршрути на миграцията. Беларуският президент Александър Лукашенко дори целенасочено вкарва бежанци в страната си със самолет и после ги насочва към границата с Литва и съответно с ЕС, за да си отмъсти за санкциите, които Брюксел наложи на страната му. Европа вече е изпратила 10 милиона евро и допълнителен персонал на Литва за справяне с наплива от бежанци. Това е проява на солидарност.

„Бизнесът на трафикантите все така процъфтява. Непрекъснато се появяват нови предизвикателства. След като САЩ се изтеглиха от Афганистан, все повече хора от тази държава търсят закрила в Европа. Само в Германия през месец юни 2021 г. убежище са потърсили близо 1500 афганистанци, което е увеличение с 300 процента спрямо юни 2020-а. Надигането на нова миграционна вълна засяга и България. Преди няколко дни в България, Гърция и Унгария беше разбита мрежа трафиканти на хора, арестувани бяха 14 предполагаеми членове на престъпна групировка и 35 шофьори на превозни средства, с които са били извозвани имигрантите. През последните месеци групировката е прехвърлила най-малко 350 души от Турция в Гърция и по-нататък към Средна Европа. Смята се, че трафикантите са спечелили над 700 000 евро само от прехвърлянето на тези хора през Гърция“⁸. Очевидно това са сериозни проблеми които изискват координиран отговор на държавите-членки на ЕС, защото очевидно става въпрос за организирана трансгранична престъпност. Вече посочихме, че борбата между доброто и злото е вечна и често интернационалните престъпни групировки изпреварват усилията на държавите-членки за правила и ред в тези процеси.

⁶ Източник: Евростат 2021 г. и Агенция на ЕС за контрол на външните граници – ФРОНТЕКС 2021 г.

⁷ Вж. Министър на правосъдието на Конфедерация Швейцария Карин Келер-Зутер – Интервю пред радио Дойче Веле, 28.07.2021 г.

⁸ Пак там.

Представяне на Пакта за бежанците на ООН от 2018 г. и на въпроси, предизвикващи дискусия

На 17-ти декември, 2018 Общото събрание на ООН прие Глобалния пакт за бежанците – рамка за международно сътрудничество, която дава решение на един от най-големите проблеми, свързани със закрилата на бежанците по света – как да се сподели отговорностите за приемане и подкрепа на бежанците по света и как да се осъществява на практика взаимодействието при оказване на помощ на засегнатите държави.

Общото събрание на ООН прие Глобалния пакт за бежанците с гласовете на 181 страни. САЩ гласуваха против пакта подкрепящ, че подялбата на тежестта на страните приемащи бежанци е по-справедливо. САЩ мотивираха решението си с довода, че Пакта не зачита суверенните им права. Унгария също гласува против пакта, а Доминиканската република, Еритрея и Либия гласуваха с „Въздържал се“. Глобалния пакт за бежанците има 4 основни цели: облекчаване на натиска върху държавите, които са приели голям брой бежанци; осигуряване на бежанците условия за съществуване и развитие, улесняването на преминаването на бежанците в трети страни и настаняването им в други държави и помощ за създаването на условията необходими за безопасното и достойно завръщане на бежанците в родината им.

Глобалния пакт за бежанците е резултат от двегодишни консултации, ръководени и насочвани от ВКБООН, с държавите-членки, международните организации, представители на гражданското общество, частния сектор, експерти, бежанци и други. Той анализира практиките и представя идеи и виждания за това как международната общност да подкрепи държавите, които са приели най-много бежанци. Пактът се основава на съществуващата международна правна система за бежанците и по-специално на Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и на Протокола за статута на бежанците от 1967 г., както и на правата на човека и на международното хуманитарното право. Той е не обвързващ акт на ООН. Основната му цел е подобряване на международното сътрудничество и на взаимната координация.

Глобалният договор за бежанците е голямо човешко постижение. Той съдържа Въведение, излагащо предисторията, ръководни принципи, и цели на глобалния договор; както и по-цялостна рамка за бежанците Response (CRRF), както е договорен от държавите-членки в приложение I на Декларацията на Ню Йорк. Предлага се Програма за действие, определяща конкретни мерки за подпомагане постигането на целите на договора, включително споразумения за споделяне на тежести и отговорности чрез Глобален бежански форум (на всеки четири години), национални и регионални договорености за конкретни ситуации. Важен и постоянно актуален е въпросът за финансирането, партньорствата, както и коректното събиране и споделяне и обмен на данни.

Предвидени са и конкретни области, нуждаещи се от подкрепа, от приемане, до задоволяване на конкретни потребности и подкрепа на общностите. Договорености за последващи действия и преразглеждане, които основно ще се провеждат чрез Глобалния форум за бежанците на всеки четири години, годишна среща на високо равнище на длъжностни лица, която се провежда на всеки две години между форумите, и годишния доклад на Върховния комисар на ООН за бежанците до Общото събрание.

Съществуващата новост на Пакта за бежанците на ООН от 2018 г. се изразява в приетите нови постановления от решаващо значение за справяне с кризисни ситуации. Така например ако една държава е засегната от засилен приток на бежанци, какво трябва да направи международната общност, за да помогне на тази държава. Това е

въпросът, на който дава отговор Глобалният пакт за бежанците. Конвенцията за бежанците от 1951 г. се съсредоточава върху правата на бежанците и задълженията на държавите, но не се занимава с международното сътрудничество и не уточнява как да бъде споделена отговорността. Целта на Глобалния пакт за бежанците е да даде решение на този въпрос. Днес около 60% от бежанците по света живеят в 10 държави. Бежанците често живеят в най-бедните райони на тези държави. Глобалният пакт за бежанците е отговор на нуждата от международна подкрепа за тези страни, които са засегнати от движенията на бежанците.

Очаква се този нов Пакт да доведе до съществени промени в подходите. Така например бежанците ще имат по-добър достъп до образование, до здравни услуги и възможности да намерят работа, което е от съществено значение за съществуване и развитие. Държави като Уганда, Руанда, Иран или Ливан, чиито здравни услуги и инфраструктура са сериозно засегнати от милионите бежанци, ще получат подкрепата, от която имат нужда, за да отговорят на нуждите както на бежанците, така и за местните жители от приемащите държави. Също така ще се търсят повече възможности за преместване на бежанците в трети държави – например чрез събиране на семейства, стипендии за студенти или хуманитарни визи, така че бежанците да могат да пътуват законосъобразно и безопасно.

Ето и един конкретен пример, когато една държава е засегната от масов приток на бежанци, като например вследствие събитията в Афганистан от м. август 2021 г., трябва незабавно да се установят нуждите на търсещите закрила и на приемащата държава. От съществено значение е какво ще бъде взаимодействието между международната хуманитарна общност /организации, държави, неправителствени организации/ и помощта /финансова, материална, експертна и друга/, която да бъде насочена към приемащите държави. Възможностите за финансова подкрепа, хуманитарна помощ и сътрудничество трябва да бъдат непрекъснато обсъждани и коригирани според ситуацията. Някои ще могат да помогнат с финансиране, други с технически и експертен опит. Целта е създаване на мрежа за навременна подкрепа, така че държавите, които се намират в такава трудна ситуация да не бъдат сами.

Посочени са следните основни цели:

- Облекчаване на натиска върху приемащите страни;
- Подобряване на възможностите за бежанците за самостоятелен живот в приемащите държави;
- Разширяване на възможностите за презаселване в трети държави;
- Подкрепяне подобряването на условията и качеството на живот в държавите на произход за безопасно връщане и реинтеграция.

Глобалният договор за бежанците има четири части. Първата част е Въведение, излагащо предисторията, ръководни принципи, и целите на глобалния договор. Най-цялостна рамка за бежанците Response (CRRF), както е договорен от държавите-членки в приложение I на Декларацията на Ню Йорк. Програма за действие, определяща конкретни мерки за подпомагане постигането на целите на договора. На следващо място са предвидени Споразумения за споделяне на тежести и отговорности чрез Глобален бежански форум (на всеки четири години), национални и регионални договорености за конкретни ситуации и инструменти за финансиране, партньорства и събиране и споделяне на данни. Определени са и области, нуждаещи се от подкрепа, от приемане и приемане, до задоволяване на нуждите и подкрепа на общностите. Важни са Договореностите за последващи действия и за преразглеждане, които основно ще се провеждат чрез Глобалния форум за бежанците на всеки четири години, годишна

среща на високо равнище на длъжностни лица, която се провежда на всеки две години между форумите, и годишния доклад на Върховния комисар за бежанците на ООН до Общото събрание.

Глобалния договор за бежанците е рамка за по-предвидимо и справедливо споделяне на отговорност. Устойчиво решение при кризисни бежански ситуации може да бъде постигнато само на база международно сътрудничество. Необходимо е планиране от страна на правителствата, международните организации и другите заинтересовани страни, за да се гарантира, че приемащите държави и общности ще получават необходимата подкрепа и че бежанците могат да се трудят и да живеят по един смислен и достоен начин. Това представлява уникална възможност за трансформиране на начина, по който светът реагира на бежански ситуации, в полза както на бежанците, така и на общностите, които ги приемат.

За да подпомогне периодичния преглед, ВКБООН ще използва три различни, но взаимосвързани инициативи, посочени в Глобалния договор за бежанците, а именно Рамката на показателите за необходимите индикатори, напредък към изпълнение на обещания и инициативи, обявени на Глобалния бежански форум, и опита за измерване на въздействието от приемането, защитата и подпомагането на бежанците. Ролята на Глобалния договор за бежанците по време на пандемията COVID-19 нараства значително. Глобалният договор за бежанците и ангажиментите, поети на Глобалния форум за бежанците през 2019 г., подкрепят бежанците и други хора в риск, както и приемащите общности в отговор на пандемията. В сайта на ООН е посочен изчерпателен списък (означен като „приложение“) на съответните дейности, които са в подкрепа на хората по време на тази криза.

Глобалният пакт за бежанците се очаква да допринесе за бежанците по-добър достъп до образование, здравни услуги и възможност да намерят работа. Държави като Уганда, Руанда, Иран или Ливан, чиито здравни услуги и инфраструктура са сериозно засегнати от милионите бежанци в тези страни, ще получат подкрепата, от която имат нужда, за да отговорят на нуждите на хората и приемащите общности. Също така са необходими реални, законосъобразни възможности за преместване на бежанците в трети държави – например чрез събиране на семейства, стипендии за студенти, хуманитарни визи и други способи.

Реализирането на споделянето на отговорност ще се осъществи чрез различни подходи, способности и средства. На първо място, когато една страна е засегната от масов приток на бежанци, като например Бангладеш, трябва незабавно да се установят нуждите на хората и какво ще бъде въздействието върху приемащата държава. Впоследствие трябва да се потърси съдействие от международната общност и да се обсъдят възможностите за финансова подкрепа, хуманитарна помощ и сътрудничество за развитие. Някои страни ще могат да помогнат с финансиране, други с технически и експертен опит. По този начин ще се създаде силна и навременна подкрепа по отношение на финансиране, политически решения, презаселване, така че държавите, които се намират в такава ситуация да не бъдат сами.

Съществено е влиянието на Пакта за бежанците на ООН от 2018 г. върху политиките, правните уредби и практики на ЕС и неговите институции. В ЕС функционира Общата европейска система за убежище определя общи минимални стандарти по отношение на лицата, търсещи убежище. На практика обаче, търсещите убежище лица не се третират еднакво, а процентът на признаване варира между държавите членки. В резултат на това много от лицата, търсещи убежище, се преместват в рамките на ЕС в търсене на по-добрата държава, където да кандидатстват за убежище. Това явление

ние е известно като „пазаруване на убежище“ и не се адмира от институциите и от приемащите държави. Отчасти се ограничава чрез системата ЕВРОДАК.

Миграционната криза от 2015 г., както и периодичните кризи, като например събитията в Сирия, Ирак, Афганистан и други части на света, изострят хуманитарните проблеми и подчертават необходимостта от по-добро хармонизиране на процедурите и стандартите за предоставяне на убежище. Към момента Съветът на ЕС разглежда представените от Европейската комисия през 2016 г. законодателни предложения за реформа на Системата за убежище, както и пет нови законодателни предложения, направени през септември 2020 г. като част от Новия пакт за миграцията и убежището на Европейската комисия, което е част то усилията по прилагането на Пакта за бежанците на ООН от 2018 г. Усилия се полагат в политиките и действията в областта на връщането и споразуменията за обратно приемане. Политиката на ЕС в областта на връщането се основава на Директивата за връщането. Тази директива определя ясни, прозрачни и справедливи правила за връщане на незаконно пребиваващи граждани на държави извън ЕС. В директивата също се подчертава необходимостта от сключване на споразумения за обратно приемане с трети държави. Тези споразумения са от първостепенна важност за прилагането на политиката на ЕС в областта на връщането. В тях се определят правилата за връщане на лица, пребиваващи незаконно в ЕС, в техните държави на произход. ЕС договаря и сключва споразумения за обратно приемане с трети държави. Съветът на ЕС дава на Европейската комисия мандат за водене на преговори по такива споразумения с определени трети държави. Досега ЕС е сключил 18 споразумения за обратно приемане. Споразумението от Котону (рамката за отношенията на ЕС със 79 държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн) също включва разпоредби относно връщането на незаконни имигранти в техните държави на произход. В допълнение към споразуменията за обратно приемане ЕС също така е сключил споразумения за връщане с някои трети държави със същата цел. Необходимо е политиката на ЕС в областта на обратното приемане и на връщането да бъде укрепена и да стане по-ефективна чрез цялостното прилагане на съществуващите споразумения за обратно приемане и договорености в областта на връщането и сключването на нови. През септември 2018 г. Комисията предложи реформа на общите правила на ЕС в областта на връщането. Предложените промени имат за цел да направят съществуващите правила по-ефективни. На 7 юни 2019 г. Съветът постигна съгласие по своята позиция относно новите правила за подобряване на ефективността на връщанията.

Новата идея, политики и стратегии за бъдещето на Шенген ще трябва да решат няколко основни предизвикателства във връзка с препоръките на Пакта за бежанците на ООН от 2018 г. Първото от тях реалното възстановяване на свободното предвижване без граници в рамките на пространството Шенген. Трябва да се прекрати постоянното повторно въвеждане на контрол на части от вътрешните граници и да се възстанови пътуванията без граници в Шенгенското пространство, както е предвидено в член 3, параграф 2 от ДЕС, член 67, параграф 2 от ДФЕС и разпоредби на Протокол (№ 19) относно достиженията на правото от Шенген. Това деликатен въпрос. Държавите-членки могат да имат основателни опасения свързани най-вече със сигурността и обществения ред, а след пандемията COVID-19 със здравеопазването. Втората точка е свързана с евентуална ревизия на Шенгенския механизъм за оценка и е най-тясно свързана с шенгенското управление. И на следващо място възможните разширения на Шенгенското пространство. „Стратегия за бъдещето на Шенген ще трябва да разгледа позицията на страните кандидатки за Шенген, т.е. тези държави-

членки, които са се присъединили към Европейския съюз, но са били ефективно изключени от Шенгенското пространство. Три от тези страни, България, Румъния и Хърватия, вече са обявени за технически готови от Комисията за присъединяване към Шенгенското пространство, Кипър е в ход. Редица държави-членки обаче блокираха приемането на единодушно решение на Съвета за разрешаване на вдигането на проверки по вътрешните граници към Шенгенското пространство, въпреки техническата им готовност. Държавите-членки в Съвета, по-специално Франция и Нидерландия, се противопоставят на пълно присъединяване въз основа на политически опасения във връзка с зачитането на принципите на правовата държава и корупцията в съответните държави-членки. Европейският парламент многократно призова за прекратяване на изключването на Румъния и България⁹.

В заключение

На 17 декември 2018 г. Общото събрание на ООН потвърди Глобалния договор за бежанците. Глобалният пакт за бежанците е рамка за по-предвидимо и справедливо споделяне на отговорност, като признава, че устойчиво решение на бежански ситуации не могат да бъдат постигнати без международно сътрудничество. Той осигурява примерни планове за действия на правителства, международни организации и други заинтересовани страни, че приемащите общности ще получат необходимата им подкрепа и че бежанците могат да водят нормален живот. Това е възможност за трансформиране на начина, по който светът реагира на бежански ситуации, в полза както на бежанците, така и на общностите, които ги приемат.

Пактът се основава на съществуващата международна правна система за бежанците и по-специално на Конвенцията за бежанците от 1951 г., както и на правата на човека и на хуманитарното право. Той е правно не обвързващ акт. Значението му е изключително – пример последиците от конфликтите наречени „Арабска пролет“, Афганистан и много други. Ако една страна днес е засегната от засилен приток на бежанци, какво трябва да направи международната общност, за да помогне на тази държава? Това е въпросът, на който дава отговор Глобалния пакт за бежанците. Конвенцията за бежанците от 1951 г. се съсредоточава върху правата на бежанците и задълженията на държавите, но не се занимава с международното сътрудничество и не уточнява как да бъде споделена отговорността. Целта на Глобалния пакт за бежанците е да даде адекватно практическо решение на този въпрос.

Според данните на Върховния комисар на ООН за бежанците в света има над 70 милиона хора в рискова ситуация, от които 25.4 милиона са бежанци. Факт е, че 2/3 от бежанците живеят на територията само на 10 държави, като съседната на Република България държава Турция е сред държавите в света, приели най-много бежанци на своя територия. Присъствието на бежанци на територията на Република България също е факт. Според данни от официалния сайт на Държавната агенция за бежанците от създаването и през 1993 г. до настоящия момент над 90 000 са потърсили закрила, като приблизително ¼ са получили. Топ пет държави на произход са Афганистан, Сирия, Ирак, Пакистан и лица без гражданство¹⁰. За първите 8 месеца на 2021 г. са били задържани 895 лица за незаконно пресичане на държавната граница. Близко 4 пъти повече нелегални имигранти са били задържани на влизане в страната

⁹ Виж повече Jorrit J. Rijpma, Professor по европейско право в Europa институт на Юридическия факултет, Лайден университет. Да не забравяме и за Шенген. 12.03.2021.

¹⁰ Данните са от сайт на Държавната агенция за бежанците при МС към дата 23.08.2021 г.

спрямо миналата година. Подобна е и картината на излизане от България. Това показват данните на МВР. Имигрантският натиск бе една от темите на Консултативния съвет по сигурност при президента на 16.08.2021 г.

В центровете на ДАБ /Държавната агенция за бежанците/ свободни места все още има, но капацитетът в лагерите към МВР е запълнен на 102 процента. Профилът на новите имигранти от Афганистан е различен от този на бежанците, дошли от Сирия, разказват експертите. „Предимно млади мъже. На възраст 13-18 г. Те са без образование, без жени и деца. Крайната им цел не е България. Според журналиста Георги Милков изтеглянето на американската армия от Афганистан и настъплението на талибаните там вече усещаме и у нас. „За тях има два варианта – или да се бият и умрат, без значение на коя страна, или да избягат“, казва Милков.

В Република България е изготвен План за действие за изпълнение на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията. Този план за действие по тези актуални и значими въпроси е изготвен в рамките на Секретариата на Националния съвет по миграция и интеграция (НСМИ) и включва стратегически цели и дейности за изпълнение по приоритетните политики, заложи в Стратегията, които са от компетентността на всички институции, участващи в НСМИ. Ежегодно се разработва и приема от Министерския съвет Национален план за действие по интеграция за всяка календарна година със специфичните мерки, насочени за интеграция на лицата, получили международна закрила в България. Всички дейности се финансират от държавния бюджет, чрез бюджетите на съответните институции, както и от финансовите актове на ЕС и на други международни донорски програми. Планът включва изпълнението на 44 стратегически цели, като 10 от тях са специално насочени към интеграцията на лицата с международна закрила в Република България.

Една от най-важните цели е подкрепа на условията в страните на произход за връщане в безопасност и достойнство. Както заяви Исабел Алиенде в предаването на БТВ на 15.08.2021 г. „Неделя – 120 минути с журналиста Светослав Иванов“: „Ние не трябва да строим огради, а мостове... Както всеки може а заболее от COVID 19, така и всяко човешко същество може да се окаже в бежанска ситуация ... И тогава?“